

УДК 377:61: 174

ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

заступник директора з виховної роботи, Закусилова Т. О.

Медичний коледж Запорізького державного медичного університету,
м. Запоріжжя

Розкрито зміст і сутність категорії «педагогічна технологія», виокремлено основні ознаки педагогічної технології, висвітлено наукові підходи до дефініції цього поняття в площині педагогіки. З'ясовано роль інноваційних педагогічних технологій в сучасному освітньому процесі загалом і професійній підготовці фахівців сестринської справи зокрема; розглянуто погляди вчених на шляхи застосування педагогічних технологій у контексті професійної підготовки майбутніх медичних сестер. Підкреслено значення педагогічних технологій для формування основ професіоналізму майбутніх медичних сестер у процесі фахової підготовки в медичному коледжі.

Ключові слова: майбутня медична сестра, метод, педагогічна технологія, професіоналізм, система, фахова підготовка.

заместитель директора по воспитательной работе, Закусилова Т. А. Педагогические технологии в профессиональной подготовке будущих медицинских сестер: теоретический аспект / Медицинский колледж Запорожского государственного медицинского университета, Украина, Запорожье.

Раскрыто содержание и сущность категории «педагогическая технология», выделены основные признаки педагогической технологии, освещены научные подходы к дефиниции этого понятия в плоскости педагогике. Выяснена роль инновационных педагогических технологий в современном образовательном процессе в целом и профессиональной подготовке специалистов сестринского дела в частности; рассмотрены взгляды ученых на пути применения педагогических технологий в контексте профессиональной подготовки будущих медицинских сестер. Подчеркнуто значение педагогических технологий для формирования основ профессионализма будущих медицинских сестер в процессе профессиональной подготовки в медицинском колледже.

Ключевые слова: будущая медицинская сестра, метод, педагогическая технология, профессионализм, система, профессиональная подготовка.

assistant director on educational work, Zakusilov T. A. Educational technology in the training of future nurses: the theoretical aspect / Medical College of Zaporizhzhya state medical University, Ukraine, Zaporozhye

Reveals the content and the essence of the category "pedagogical technology", the basic features of educational technology, lit scientific approaches to definition of this notion in the plane of pedagogy. Clarified the role of innovative pedagogical technologies in the modern educational process in General and professional training of nursing in particular; it considers views of scientists on the way of application of pedagogical technologies in the context of professional training of future nurses. Emphasized the value of educational technologies for formation of bases of professionalism of future nurses in training at the medical College.

Key words: future nurse, method, educational technology, professional, system, training.

Вступ.

Медицина – одна з галузей науки, що потребує постійного розвитку й удосконалення, щоб відповідати потребам сучасного суспільства. В умовах перманентних змін в галузі української медицини актуалізується проблема якісної підготовки майбутніх медичних сестер, формування у них засад професіоналізму ще зі студентських років. Професія медичної сестри – найпоширеніша в системі охорони здоров'я, тому проблема професійної підготовки фахівців сестринської справи за рахунок удосконалення педагогічних технологій наразі є надзвичайно актуальною.

Формулювання мети статті та завдань.

Мета статті – розкрити зміст і сутність категорії «педагогічна технологія», висвітлити наукові підходи до дефініції цього поняття.

Завдання статті: з'ясувати роль інноваційних педагогічних технологій в сучасному освітньому процесі загалом і професійній підготовці фахівців сестринської справи зокрема, розглянути погляди вчених на шляхи застосування педагогічних технологій у контексті професійної підготовки майбутніх медичних сестер.

Виклад основного матеріалу статті.

Особливості професійної підготовки майбутніх медичних працівників розкрили В. Андронов, О. Білібін, О. Грандо, В. Дуброва, В. Менделевич, О. Орлова, Ю. Остраус, Л. Пиріг, Ф. Портнов, М. Тимофієва, О. Уваркіна та ін. Питанням педагогічної технології у професійній підготовці присвячені праці українських учених, зокрема таких, як А. Алексюк, В. Бондар, Є. Березняк, І. Зязюн, А. Кіктенко, В. Мадзігон, О. Мороз, І. Підласий, О. Пєхота та ін.

Термін «технологія» походить від грецьких слів: «techno» та «logos» і в перекладі означає «наука про майстерність»). Понад

чотири сторіччя тому Я. Коменський відстоював ідею технологізації освіти (правильне визначення мети, підбір засобів її досягнення та створення правил користування ними), наголошуючи на тому, що кожного вчителя потрібно навчити користуватися педагогічним інструментарієм, адже тільки за цієї умови його праця стане результативною, а місце вчителя – «найкращим місцем під сонцем» [7, с. 9].

Теорія педагогічних технологій – це система наукових знань, використання яких дозволяє реалізувати конкретний людський задум, моделюючи певні дидактичні умови, засоби і способи [11].

У науковій площині наявні різноманітні дефініції поняття «педагогічна технологія», зокрема, це – застосування у сфері освіти винаходів та процесів, що є частиною технології нашого часу. Дослідник М. Кларін [5] визначає педагогічну технологію як системну сукупність і порядок функціонування особистісних, інструментальних і методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічної мети.

Педагогічна технологія, за словами П. Підкасистого, це – галузь наукових досліджень з виявлення принципів та розроблення оптимальних систем щодо конструювання відтворюваних дидактичних процесів із заздальгідь заданими характеристиками [9].

Педагогічні технології трактують як «сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання та виховання, які дають можливість успішно реалізовувати освітні цілі» [4, с. 350].

Загалом технологія розуміється як система методів, що здійснюється в якому-небудь процесі. Як зазначає Н. Боритко, будь-яка технологія є теоретично осмисленою успішною педагогічною діяльністю, спрямованою на реалізацію наукових ідей, положень, теорій в практиці. А педагогічна технологія займає проміжне положення між наукою та досвідом, інтегрує теорію і практику освіти [3].

Як зазначає М. Ярмаченко, в будь-якій педагогічній системі педагогічна технологія є поняттям, що взаємодіє з дидактичним завданням і виражає шляхи і засоби досягнення цілей навчання і виховання. З дидактичної точки зору проектування педагогічних технологій – це розробка прикладних методик, які описують реалізацію педагогічної системи за її окремими елементами [8].

На думку японського вченого Т. Сакамото, педагогічна технологія – це впровадження в педагогіку системного способу мислення, який можна інакше назвати систематизацією освіти [5].

Як зауважує В. Безпалько, педагогічна технологія – це змістовна техніка реалізації навчального процесу. Вважаючи технологічний підхід неідеальним, учений виокремлює його негативні риси:

орієнтування на навчання репродуктивного типу; нерозробленість мотивації навчальної діяльності; ігнорування особистістю [2]. Учений розкрив зміст технології у педагогіці: 1) за допомогою педагогічної технології відбувається попереднє проектування навчально-виховного процесу; 2) педагогічна технологія передбачає проект навчально-виховного процесу, що визначає структуру і зміст навчально-пізнавальної діяльності самого учня; 3) у педагогічній технології центральною проблемою є цілеспрямоване навчання.

Науковець К. Селевко [10] визначає три аспекти в «педагогічній технології»: 1) науковий (педагогічні технології — частина педагогічної науки, що вивчає і розробляє цілі, зміст і методи навчання та проектує педагогічні процеси); 2) процесуально-описовий (описання процесу, сукупність цілей, змісту, методів та засобів для досягнення запланованих результатів навчання); 3) процесуально-дієвий (здійснення технологічного (педагогічного) процесу, функціонування особистісних, інструментарних та методологічних педагогічних засобів).

Структурними компонентами педагогічної технології, на думку вченого, виступають: концептуальна основа; змістова частина навчання: цілі навчання, зміст навчального матеріалу; процесуальна частина – технологічний процес: організація навчального процесу, методи і форми навчальної діяльності школярів, методи і форми роботи вчителів, діяльність вчителя з управління процесом засвоєння матеріалу; діагностика навчального процесу [10].

Як стверджує О. Пєхота, педагогічна технологія відображає шляхи засвоєння конкретного навчального матеріалу в межах визначеного предмета, теми, питання та у межах цієї технології. Вона є близькою до окремої методики, а тому, на думку вчених, могла б мати назву «дидактичної технології» [6, с. 23].

Серед основних ознак педагогічної технології вчені виокремлюють: конкретність, діагностичність (оскільки допомагає відстежувати і коригувати застосування тієї чи іншої технології), структурність (демонструє логіку й суворе підпорядкування у використаній технології прийомів і методів навчання), оптимальність (забезпечення необхідних умов, за яких можлива результативність технології) тощо.

Вибрати педагогічну технологію у професійній підготовці майбутніх медичних сестер – означає не лише вибрати найоптимальніші й найефективніші методи та прийоми навчання, а й накреслити стратегію взаємодії викладача зі студентами в освітньому процесі й реалізувати її в подальшому.

Викладачеві необхідно пам'ятати, що медична сестра сьогодні – це висококваліфікований фахівець, здатний виконувати лікувально-профілактичні завдання, розробляти план заходів із реалізації

сестринської допомоги, оцінки ефективності надання допомоги, здатний організувати заходи з надання невідкладної долікарської допомоги, профілактики захворювань. Завданням її є зменшення важких і неадекватних реакцій, створення у пацієнта розумного ставлення до хвороби, яке забезпечить найкраще виконання лікувального режиму [1, с. 20]. Саме на це має спрямовуватися підготовка майбутніх фахівців сестринської справи. У цьому контексті надзвичайно важливим є пошук нових шляхів формування професіоналізму майбутніх медичних сестер засобами новітніх педагогічних технологій. Інноваційна педагогічна технологія – це системний процес цілеспрямованої дії на студента, в тому числі – й майбутнього медичного працівника.

Сучасні педагогічні технології у професійній підготовці фахівців сестринської справи збагачують навчальний процес за рахунок впровадження активних, аналітичних і комунікативних способів навчання та вичерпних уявлень викладачів і студентів про результативну освітню діяльність у процесі педагогічної взаємодії; розвивають здібності до зосередженості в нестандартних ситуаціях, оперативності й чіткості дій; допомагають створювати власні освітні програми, правильно організовувати самостійну роботу; формують професійну компетентність майбутніх медичних сестер; забезпечують формування у них фахових умінь та навичок тощо.

Висновки.

Узагальнивши погляди вчених на шляхи застосування педагогічних технологій у контексті професійної підготовки майбутніх медичних сестер та з'ясувавши роль інноваційних педагогічних технологій в сучасному освітньому процесі загалом і професійній підготовці фахівців сестринської справи зокрема, дійшли висновків, що впровадження в освітній процес медичних коледжів інноваційних педагогічних технологій сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх медичних сестер, посилює усвідомлення студентами необхідності професійного самовдосконалення впродовж життя, допомагає формувати засади професіоналізму ще у процесі навчання в медичному коледжі.

Література:

1. Андреева Н. В. *Какой должна быть медсестра?* / Н. В. Андреева // *Сестринское дело.* – 2005. – № 5. – С. 18–20.
2. Беспалько В. П. *Педагогика и прогрессивные технологи обучения* / В. П. Беспалько. – М., 1995. – 208 с.
3. Борытко Н. М. *Педагогика : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений* / Н. М. Борытко, И. А. Соловцова, А. М. Байбаков; под ред. Н. М. Борытко. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 496 с.

4. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С. У. Гончаренко. – 2-ге вид., доп. і випр. – Рівне, 2011. – 552 с.
5. Кларин М. В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках / М. В. Кларин. – М.: Арена, 1994. – 222 с.
6. Освітні технології: навч.-метод. посібник / за ред. О. М. Пехоти. – Київ, 2003. – 256 с.
7. Педагогические технологии: учебн. пособ. / М. Буланова-Топоркова, А. Духавнева, А. Духавнева, В. Кукушин, Г. Сучков. – Р/н/Д, 2002. – 320 с.
8. Педагогічний словник / За ред. Ярмаченка М. Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 514 с.
9. Пидкасистый П. И. Искусство преподавания: первая книга учителя / П. И. Пидкасистый. – б М.: Рос. пед. агенство, 1998. – 184 с.
10. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учеб. пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
11. Технологии проектирования методических систем с заданными свойствами в высшей школе / В. М. Монахов // Педагогика. – 2011. – №6. – С. 43–46.

References:

1. Andreeva N. V. Kakoy dolzhna byt medsestra? / N. V. Andreeva // *Sestrinskoe delo*. – 2005. – № 5. – S. 18–20.
2. Bospalko V. P. *Pedagogika i progressivnye tekhnologi obucheniya* / V. P. Bospalko. – M., 1995. – 208 s.
3. Borytko N. M. *Pedagogika: ucheb. posobie dlya stud. vyssh. ucheb. zavedeniy* / N. M. Borytko, I. A. Solovtsova, A. M. Baybakov ; pod red. N. M. Borytko. – M.: Izdatelskiy tsentr «Akademiya», 2007. – 496 s.
4. Honcharenko S. U. *Ukrainskyi pedahohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk* / S. U. Honcharenko. – 2-he vyd., dop. i vypr. – Rivne, 2011. – 552 s.
5. Klarin M. V. *Innovatsionnye modeli obucheniya v zarubezhnykh pedagogicheskikh poiskakh* / M. V. Klarin. – M.: Arena, 1994. – 222 s.
6. *Osvitni tekhnolohii: navch.-metod. posibnyk* / za red. O. M. Piekhoty. – Kyiv, 2003. – 256 s.
7. *Pedagogicheskie tekhnologii: uchebn. posob.* [M. Bulanova-Toporkova, A. Dukhavneva, A. Dukhavneva, B. Kukushin, G. Suchkov. – R/n/D, 2002. – 320 s.
8. *Pedahohichnyi slovnyk* / Za red. Yarmachenka M. D. – K., 2001. – 514 s.
9. *Pidkasisty P. I. Iskusstvo prepodavaniya: pervaya kniga uchitelya* / P. I. Pidkasisty. – b M. : Ros. ped. agenstvo, 1998. – 184 s.

10. Selevko G. K. *Sovremennye obrazovatelnye tekhnologii: Ucheb. posobie.* – M.: Narodnoe obrazovanie, 1998. – 256 s.
11. *Tekhnologii proektirovaniya metodicheskikh sistem s zadannymi svoystvami v vysshey shkole* / V. M. Monakhov // *Pedagogika.* – 2011. – №6. – S. 43–46.